

ДО
ОБЩОТО СЪБРАНИЕ НА СЪДИИТЕ
ОТ НАКАЗАТЕЛНА КОЛЕГИЯ
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

И С К А Н Е

ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЗА ПРИЕМАНЕ НА ТЪЛКУВАТЕЛНО РЕШЕНИЕ

Относно: Установена противоречива практика на съдилищата по въпроса дали след 21.07.2026 г. изпълняващият функциите на главен прокурор, определен преди влизането в сила на разпоредбата на чл. 173, ал. 15 от Закона за съдебната власт (Нова – ДВ, бр. 6 от 2025 г.), е активно легитимиран на основание чл. 420, ал. 1 от НПК да подава искане за възобновяване на наказателно дело по чл. 422, ал. 1, т. 4 – 6 от НПК.

Основание: чл. 125 вр. чл. 124, ал. 1, т. 1 от Закона за съдебната власт.

УВАЖАЕМИ ВЪРХОВНИ СЪДИИ,

До председателя на Върховния касационен съд са подадени сигнали от адв. Диана Драгиева с вх. № В-63/09.01.2026 г. на ВКС, от председателя на Управителния съвет на Съюза на съдиите в България Атанас С. Атанасов с вх. № В-99/12.01.2026 г. на ВКС и от Сдружение „БОЕЦ – България обединена с една цел“ с вх. № В-702/30.03.2026 г., съдържащи твърдения за наличие на противоречива практика по приложението на чл. 173, ал. 15 от Закона за съдебната власт.

При преглед на посочените в сигналите съдебни актове на състави на Наказателната колегия на ВКС и на апелативните съдилища се установява, че са постановени в наказателни производства по чл. 422, ал. 1, т. 4 – 6 от НПК и съдържат разнопосочно произнасяне относно допустимостта на сезиращите искания във връзка с компетентността на определения с решение на Прокурорската колегия на ВСС по т.1.1. от протокол № 21 от 16.06.2023 г., потвърдено с решение по т. 26.3. от протокол № 31 от 24.09.2025 г., изпълняващ функциите на главен прокурор на Република България да инициира такива производства след 21.07.2025 г.

Анализът на цитираните съдебни актове обуславя извод, че противоречивата практика на състави на Наказателната колегия на Върховния касационен съд и на апелативните съдилища е формирана по въпроса дали след 21.07.2025 г. определеният

преди влизането в сила на 21.01.2025 г. на разпоредбата на чл. 173, ал. 15 от ЗСВ (Нова – ДВ, бр. 6 от 2025 г.) изпълняващ функциите на главен прокурор е активно легитимиран да прави искане за възобновяване на наказателно дело на основание чл. 420, ал. 1 от НПК.

1. Според едната теза, поддържана по спорния въпрос, след 21.07.2025 г. изпълняващият функциите на главен прокурор, макар формално да попада сред кръга лица по чл. 420, ал. 1 от НПК, не може да осъществява това правомощие съобразно законодателната промяна на чл. 173, ал. 15 от ЗСВ (Нова – ДВ, бр. 6 от 2025 г.). Приема се, че правомощията на изпълняващия функциите на главен прокурор се прекратяват по силата на тази разпоредба след изтичане на шестмесечния срок от влизането ѝ в сила, поради което искане за възобновяване на наказателно дело, подадено от същия изпълняващ функциите главен прокурор след 21.07.2025 г., не съставлява валидно сезиране. В подкрепа на този извод са изложени съображения, че нормата на чл. 173, ал. 15 от ЗСВ (Нова – ДВ, бр. 6 от 2025 г.) има т. нар. „несъщинско обратно действие“ върху заварени правоотношения, запазвайки юридическия характер на факта, който се е реализирал преди нейното влизане в сила (определянето на изпълняващ функциите главен прокурор с решение на Прокурорската колегия на ВСС по т.1.1. от протокол № 21 от 16.06.2023 г., потвърдено с решение по т. 26.3. от протокол № 31 от 24.09.2025 г.), но преуреждайки неговите правни последици, чрез установяване на максимален шестмесечен срок, за който едно и също лице може да изпълнява функциите на председател на Върховния касационен съд, на председател на Върховния административен съд или на главен прокурор.

Тази теза е застъпена в следните съдебни актове на ВКС и на състави на апелативни съдилища: разпореждане № 2036 от 02.10.2025 г. на заместник-председателя на ВКС и ръководител на Наказателна колегия; разпореждане № 2035 от 02.10.2025 г. на председателя на второ наказателно отделение на ВКС; разпореждане № 2480 от 05.12.2025 г. на председателя на първо наказателно отделение на ВКС; разпореждане № 2530 от 12.12.2025 г. на председателя на първо наказателно отделение на ВКС; решение № 485 от 12.11.2025 г. по НДВ № 764/2025 г., ВКС, I н. о.; определение № 917 от 6.10.2025 г. по НДВ № 1162/2025 г. на Апелативен съд – София; решение № 325 от 13.10.2025 г. по НДВ № 999/2025 г. на Апелативен съд – София (в мотивната част); решение № 350 от 31.10.2025 г. по НДВ № 1025/2025 г. на Апелативен съд – София (в мотивната част); определение № 1085 от 17.11.2025 г. по НДВ № 1418/2025 г. на Апелативен съд – София; определение № 1090 от 18.11.2025 г. по НДВ № 1401/2025 г. на Апелативен съд – София; протоколно определение № 229 от 18.11.2025 г. по НДВ № 226/2025 г. на Апелативен съд – Бургас; протоколно определение № 235 от 24.11.2025 г. по НДВ № 232/2025 г. на Апелативен съд – Бургас; определение № 1146 от 2.12.2025 г. по НДВ № 1488/2025 г. на Апелативен съд – София; протоколно определение № 248 от 8.12.2025 г. по НДВ № 253/2025 г. на Апелативен съд – Бургас; протоколно определение № 249 от 8.12.2025 г. по НДВ № 256/2025 г. на Апелативен съд – Бургас; решение № 2 от 8.01.2026 г. по НДВ № 307/2025 г. на Апелативен съд – Варна; решение № 6 от 12.01.2026 г. по НДВ № 486/2025 г. на Апелативен съд – Пловдив; решение № 7 от 15.01.2026 г. по НДВ № 407/2025 г. на Апелативен съд - Пловдив.

2. Според второто становище искането за възобновяване, направено от изпълняващия функциите на главен прокурор след 21.07.2025 г., е процесуално допустимо. Аргументите за това са, че изпълняващият функциите главен прокурор е определен с влязло в сила решение на Прокурорската колегия на ВСС по протокол № 21 от 16.06.2023 г., потвърдено с решение на същата колегия по протокол № 31 от 24.09.2025 г. Актът за определяне на изпълняващ функциите на главен прокурор е част от правния мир и се изпълнява. Уредената с разпоредбата на чл. 173, ал. 15 от ЗСВ (Нова – ДВ, бр. 6 от 2025 г.) процедура, по която следва да бъде определен изпълняващ функциите на главен прокурор, председател на ВКС или председател на ВАС, сочи на процесуалния характер на нормата и обосновава нейното действие само занапред, доколкото в преходните и заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на ЗСВ, с който тя е въведена, не е предвидено обратното ѝ действие. Предвид липсата на такава изрична разпоредба, заварени отношения не могат да бъдат преуреждани, а изискването на чл. 173, ал. 15 от ЗСВ (Нова – ДВ, бр. 6 от 2025 г.) едно и също лице да не може да изпълнява съответните функции за срок по-дълъг от шест месеца, считано от 21.01.2025 г., е неприложимо. Това становище е подкрепено и с довод, че поначало е недопустимо да се преустанови за неопределено време дейността на конституционно легитимирани органи, какъвто е и главният прокурор, поради прекратяване или изтичане на мандата на избрания такъв и неизбиране на нов по предвидения за това ред.

В такъв смисъл са следните съдебни актове на състави на апелативните съдилища: решение № 420 от 10.12.2025 г. по НДВ № 1414/2025 г. на Апелативен съд – София; решение № 423 от 10.12.2025 г. по НДВ № 1194/2025 г. на Апелативен съд – София; решение № 434 от 15.12.2025 г. по НДВ № 1106/2025 г. на Апелативен съд – София и решение № 157 от 22.12.2025 г. по НДВ № 310/2025 г. на Апелативен съд – Велико Търново.

Междувременно, на 07.04.2026 г. Конституционният съд на Република България се е произнесъл с решение № 6 по конституционно дело № 2/2026 г., с което е отхвърлил искането на състав на Апелативен съд – Варна за установяване на противоконституционност на чл. 173, ал. 15 от Закона за съдебната власт (разпоредбата, обн. ДВ, бр. 6 от 2025 г., в сила от 21.01.2025 г.).

Предвид постановеното решение на Конституционния съд на Република България и липсата на единство в практиката на съдилищата по посочения правен въпрос е налице необходимост от упражняване на тълкувателните правомощия на ОСНК на ВКС за отстраняване на противоречията.

С оглед изложеното и на основание чл. 125 вр. 124, ал. 1, т. 1 от Закона за съдебната власт отправям към Общото събрание на съдиите от Наказателната колегия на ВКС

И С К А Н Е:

Общото събрание на Наказателната колегия на Върховния касационен съд да приеме тълкувателно решение, с което да отговори на следния въпрос:

След 21.07.2025 г. изпълняващият функциите на главен прокурор на Република България, определен преди влизането в сила на 21.01.2025 г. на разпоредбата на чл. 173, ал. 15 от Закона за съдебната власт (Нова – ДВ, бр. 6 от 2025 г.), активно легитимиран ли е на основание чл. 420, ал. 1 от НПК да подава искане за възобновяване на наказателно дело по чл. 422, ал. 1, т. 4 – 6 от НПК?

**ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД
ГАЛИНА ЗАХАРОВА**